

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسایل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین سعیدی

۱۰ جولای ۲۰۱۳

دیابت یا مریضی شکر در رمضان

خواننده محترم!

مریضی شکر یا (دیابت) از جمله مریضی هائی است که : به علت ناتوانی بدن در تولید یا مصرف انسولین به وجود می آید .

انسولین ماده ای است که در بدن توسط لوزالمعده تولید می گردد و باعث می شود قند یا به عبارتی مهمترین منبع انرژی بدن مورد استفاده قرار گیرد.

انواع مریضی شکر (دیابت) مرض شکر یا دیابت بر دو نوع است :

۱- نوع اول مریضی شکر عبارت از آن است که شخص مبتلا به آن لازم است جهت ادامه حیات خود، انسولین در بدن خویش پیچکاری کند . این نوع مریضی شکر معمولاً در بین اطفال و جوانان زیاد به وجود می آید .

۲- نوع دوم مریضی شکر مریضی است که در کلان سالان ، به خصوص اشخاص سنین ۴۰ دیده می شود . این نوع از مرض شکر معمولاً با رژیم غذایی ، فعالیت جسمی (سپورت) ویا گرفتن دواى شکر ، تحت کنترل می آید ، ولی در برخی از انسانها در این سن وسال ضرورت به پیچکاری انزولین نیز دیده می شود.

در دیابت نوع دوم چه اتفاقی رخ می دهد؟

در فرد مبتلا به این نوع دیابت، سلول های بدن حساسیت لازم نسبت به هورمون انسولین را ندارند و پس از مدتی لوزالمعده نیز در تولید انسولین به مقدار کافی، مشکل پیدا می کند. بدون وجود حساسیت لازم به انسولین یا در صورت کمبود ترشح انسولین، بدن نمی تواند قند موجود در خون را به داخل سلول حرکت دهد؛ بنابراین قند خون بالا می رود و افزایش قند خون سبب پیدایش مشکلاتی در فرد مبتلا می گردد.

علامت ها و نشانه های دیابت نوع دوم چیست؟

این نوع دیابت معمولاً به آهستگی پیشرفت می کند. علامت های اصلی آن پراداری، تشنگی بیش از حد، کاهش وزن قابل توجه، افزایش اشتها و خستگی زودرس و شدید است. علامت ها و نشانه های دیگر عبارتند از:

- عفونت های مکرر دهان، پوست، ناحیه تناسلی یا مثانه

- ضعف بینائی

- سوزش و گزگز انگشتان دست یا پاها

- خشکی و خارش پوست این علامت ها ممکن است خفیف باشند به طوری که فرد متوجه آنها نگردد.
در سالمندان گاهی این علامت ها فقط به سن بالا نسبت داده می شود و تشخیص دیابت به تأخیر می افتد. نکته مهم این
که بیش از نیمی از مبتلایان به دیابت از بیماری خود بی خبراند!

مسئولیت مریض شکر در ماه مبارک رمضان :

طوری که قبلاً یاد آور شدیم در این هیچ جای شک نیست که مریضی شکر از جمله امراض مزمنی به حساب می آید
که بر انجام بعضی از عبادات تأثیر می گذارد؛ از جمله بر روزه، چرا که روزه انسان را در طول روز از خوردن و
آشامیدن منع می کند، و اشخاصی که مبتلا به مرض شکر (دیابت) باشند در طول روز نیاز به نوشیدن مقدار زیادی
آب در اوقات متعدد دارند. همچنین نیاز دارند تا مقداری غذا را در اوقات مختلف صرف کنند ، و تشنگی شدید گاهی
موجب افزایش بیماری می گردد و ممکن است عوارض جدی دربر داشته باشد.

در حالی که پروردگار با عظمت ما در (آیت : ۱۸۵ سوره بقره) می فرماید: «وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ
أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ» البقرة/۱۸۵. یعنی: «و آن کس که مریض یا در سفر است، روزهای
دیگری را به جای آن، روزه بگیرد، خداوند، آسانی بر شما را می خواهد، نه سختی بر شما را.»
اما با این وجود مریض شکر (دیابتی) نمی تواند بخاطر داشتن مرض قند روزه نگیرد، چراکه مریضان مبتلا با شکر
نوع دوم به سه کتگوری تقسیم میشوند :

کتگوری اول :

از مریضانی اند ، که مبتلا به مریضی شکر اند ولی می توانند با پلان (رژیم غذایی منظم و سپورت و فعالیت های
جسمی) بر مریضی خویش غالب شوند و یا به اصطلاح آن را تحت کنترل در آورند و در اصطلاح طبی ، این دیابت
از نوع خفیف است و حکم شرعی و مکلفیت شرعی برای این مریضان همین است که باید روزه بگیرند، چرا که
مریضی شان به حدی نیست که : روزه گرفتن سلامتی آنها را متضرر سازد .

کتگوری دوم :

کتگوری دوم مریضان شکر ، مریضانی اند که برای آنها داروهائی همراه با یک پروگرام منظم غذایی مشخص
تجویز می شود تا مقدار قند خون را کاهش دهند.

مریضان کتگوری دوم را می توان باز هم به دو گروه دسته بندی نمود .

۱- گروه اول :

گروه اول این دسته عبارت از مریضانی اند که ضرورت دارند یکبار باید دواي ضد شکر بگیرند ، بر این نوع از
مریضان لازم است تا باید روزه بگیرند، زیرا آنها می توانند دواي خویش را در فاصله بین مغرب تا قبل از آذان صبح
قرار دهند.

۲- گروه دوم :

عبارت از مریضانی اند که ضرورت دارند در طول روز دو یا سه بار تابلیت بگیرند ، در اینحالت اگر امکان آن
وجود داشته باشد که مصرف آن تابلیت ها به بعد از آذان مغرب و قبل از آذان صبح منتقل شود، بدون آنکه زیانی جدی
بر مریض وارد شود، پس باید روزه اش را بگیرد، ولی اگر تأخیر در خوردن آن دوا موجب زیان جدی می شود، او
می تواند روزه نگیرد و در عوض در وقت مناسبی بعد از رمضان که مشکل مریضی اش خفیف گردد، آن روزها را
قضاء کند.

برای تشخیص این موضوع که آیا تأخیر در مصرف دوا و قرص زیان آور نیست، لازمست یک دکتور متخصص مسلمان عادل نظر بدهد.

کتگوری سوم :

کتگوری سوم مریضان شکر عبارت از مریضانی اند که برای کنترل شکر خود، در طول روز یک یا دو بار و یا حتی بیشتر انسولین تزریق کنند.

اگر این مریضان با تزریق آمپول انسولین از خوردن قرص و دیگر دواها در طول روز بی نیاز می گردند، پس باید روزه بگیرند، زیرا تزریق بیچکاری انسولین باعث باطل شدن روزه نمی شود.

چنانچه علمای هیأت دائمی افتاء در پاسخ به سؤالی در خصوص حکم تزریق انسولین برای شخص روزه دار، پاسخ دادند: «ایرادی ندارد که از آمپول مذکور در طول روز جهت مداوا استفاده کند، و قضای آنروز بر او واجب نیست (زیرا روزه اش باطل نمی شود)، و البته اگر ممکن باشد که در شب استفاده شود و مشقتی در اینحالت بر او ایجاد نمی شود، این بهتر است». «اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء» ۱۰ / ۲۵۲. «منتشره در سایت (سایت عقیده) اما اگر نیاز دارند که بعد از تزریق انسولین، حتما غذا و آب نیز بخورند و بیاشامند، پس می تواند روزه نگیرد، در عوض در وقت مناسبی روزه اش را قضاء کند که مشکل او خفیف تر شده باشد.

یادداشت :

آن دسته از مریضان دیابتی که بر اساس تقسیم بندی فوق مشمول رخصت می شوند، لازمست تا بعد از رمضان در فرصت مناسبی که اوضاع مریضی آنها خفیف تر می شود، روزه خود را قضاء کنند. اما اگر مریضی آنها تا آخر عمر از حالت شدید به خفیف کاهش نمی یابد و همواره مشمول رخصت نگرفتن روزه می مانند، در آنصورت نیازی نیست تا روزه های رمضان را قضاء کنند، کافیسست تا به جای هر روز از رمضان، یک نفر فقیر یا مسکین را غذا بدهند، از همان غذائی که خود می خورند به او نیز بدهند، به دلیل فرموده الله تعالی:

«فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامَ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ» (بقره ۱۸۴).

یعنی: «و هر کس از شما بیمار یا مسافر باشد تعدادی از روزهای دیگر را (روزه بدارد) و بر کسانی که روزه برای آنها طاقت فرساست؛ (همچون مریضان مزمن، و پیرمردان و پیرزنان ناتوان) لازم است فدیة بدهند: مسکینی را اطعام کنند؛ و کسی که کار خیری انجام دهد، برای او بهتر است؛ و روزه گرفتن برای شما بهتر است اگر بدانید. و می توانید سی نفر مسکین را به خوردن غذا دعوت کنند و فدیة یک ماه را همزمان و یا در عرض چند دفعه بدهند.

یادداشت فقهی در مورد پیچکاری انسولین :

استعمال بیچکاری انسولین ، برای مریضان شکر که در زیر پوست به عمل می آید ، به هیچ وجه ، روزه را باطل نمی سازد ، از طرف دیگر پیچکاری انسولین ، از جمله پیچکاری خوراک و نوشیدنی نیست و به معنی خوردن و نوشیدن هم نیست . بناً اگر مریض دیابت از پیچکاری انسولین در طول روز جهت مداوای مریضی خویش استفاده کند، روزه اش باطل نمی گردد و قضای روزه نیز بر آن واجب نیست .

مآخذ :

رسالة رمضان المبارک (نوشته اینجانب)

سایت علمی و اسلامی عقیده

فتوای علمای جامع الازهر